

ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ȘI ȘTIINȚA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

*Gheorghe Rusnac, dr.hab., prof.univ.
Rectorul Universității de Stat din Moldova*

Republica Moldova este un stat nou, apărut pe scena Europei, aflată în plină schimbare din 1989 incoace. Un spațiu de confluență istorică între mai multe zone geopolitice, Moldova contemporană se află în căutarea propriei identități. Fără îndoială ca viitorul sau, rezidă în capacitatea populației, a elitelor și a noii generații – de a defini un proiect viabil și de a-și diversifica relațiile politice și economice externe, adică de a se include în rețelele de schimburi conținutale în proces de reorganizare.

Integrarea europeană este o temă deosebit de actuală anume astăzi, când Moldova trebuie să facă față unor probleme.

Integrarea europeană este un obiectiv strategic al Politicii externe al republicii Moldova. Această orientare spre spațiul european de securitate și stabilitate este determinată de factori obiectivi ai edificării unui stat democratic și prosper, bazat pe economia de piață.

În acest context, învățământul superior și știința devin factorii importanți ale politicii de integrare europeană.

Transformarea Europei în „cea mai competitivă și dinamică economie din lume bazată pe cunoaștere, capabilă la o creștere economică durabilă cu mai multe și mai bune locuri de muncă și cu o coeziune socială mai mare” presupune desfășurarea în continuare a cooperării mai strânse în cadrul Procesului de Bologna din care face parte și Republica Moldova (mai, 2005, Bergen).

Spațiul european al Învățământului Superior în curs de creare va avea de câștigat în urma sinergiilor cu Spațiul european al cercetărilor consolidând astfel bazele unei Europe a Cunoașterii.

Practica mondială atestă două tendințe de organizare și dezvoltare a învățământului superior:

1. Fundamentalizarea procesului de învățământ;
2. Profesionalizarea acestuia.

Cu toate că abordările expuse presupun un anumit nivel de contrapunere, ele pot fi combinate cu prevalarea uneia din tendințe, sau prin integrarea organică a unităților de învățământ superior cu cele de cercetare și inovare.

Abordarea domeniului învățământului superior dispersat de cel de cercetare-dezvoltare-inovare motivează apariția unui număr mare de instituții științifice și de colaboratori științifici, contribuind la soluționarea mai multor probleme stringente cu care se confruntă domeniul respectiv. În același timp, influențează negativ asupra procesului de învățământ diminuând accesul studenților și a cadrelor didactice la rezultatele investigațiilor științifice recente, în special la cele cu caracter fundamental, și posibilitățile de orientare operativă a învățământului superior la tendințele dezvoltării științei la nivel internațional.

Problema abordată pentru Republica Moldova este una actuală și importantă, deoarece dezvoltarea separată a învățământului superior și a științei a fost mai pronunțată.

Deși, periodic s-au căutat posibilitățile de apropiere și de integrare a învățământului superior și a științei, aceste încercări, neavând un caracter sistemic, nu s-au finalizat cu rezultatele așteptate.

Actualmente în Republica Moldova s-au conturat două tendințe, două viziuni în vederea dezvoltării învățământului superior și a sferei investigaționale.

Prima tendință este legată de aprobarea de către Parlamentul republicii Moldova a codului de știință și Inovare. Conform acestui document, se presupune integrarea științei și a învățământului superior sub conducerea Academiei de științe din republica Moldova.

A doua tendință este legată de conceptul comunității universitare asupra problemei de integrare a acestor domenii. Conform acestei viziuni se presupune integrarea cercetării pe filiere: structuri, tematici investigaționale, conținuturi, tehnologii, resurse umane.

Este evident faptul, că ambele tendințe trebuie ajustate la prevederile procesului de la Bologna cu privire la integrarea învățământului superior și a cercetării-inovării. Aceasta se referă, în primul rând, la constituirea ciclului trei al învățământului superior-studiilor de doctorat; în al doilea rând – crearea structurilor investigaționale în cadrul universitar; în al treilea rând, asigurarea autonomiei universitare în alegerea problematicii investigaționale, formelor și metodelor de cercetare etc.

În acest sens, documentele Procesului de la Bologna indică importanța cercetării ca parte integrantă a învățământului superior în toată Europa, importanța cercetării și a pregătirii pentru cercetare și a promovării interdisciplinarității în menținerea și îmbunătățirea calității învățământului superior și în intensificarea competitivității învățământului superior. Ca

urmare, Instituțiile de învățământ superior va trebui să sporească rolul și relevanța cercetării până la nivelul evoluției tehnologiei avansate și nevoile socio-culturale ale societății.

Țara ce nu poate asigura dezvoltarea învățământului superior și a științei la nivel mondial, cel puțin în unele domenii importante, se va afla într-o dependență directă științifico-informațională, tehnologică, economică și politică de statele dezvoltate.

Dezvoltarea integralizată a învățământului superior, științei și a sferei de producție necesită revederea modalităților de formare a cadrelor calificate, deplasând accentul pe fundamentalizarea învățământului superior, pe integrare a acestuia cu activitățile de cercetare, cât și în procesul de învățământ.

Antrenarea largă a personalului didactic în procese investigaționale va contribui la producerea noilor cunoștințe, la înlăturarea decalajului între conținutul manualelor universitare și nivelul investigațiilor efectuate în domeniile respective, la orientarea procesului de învățământ spre valorile științei la nivel global.

Pregătirea unor generații noi de specialiști calificați va stimula activitățile în domeniul scientofage ale economiei.

Dinamizarea proceselor de cercetare, inovare și transfer tehnologic va permite crearea de noi locuri de muncă pentru specialiștii calificați, restabilirea și crearea școlilor științifice.

Realizarea interconexă a educației cercetării, inovării și transferului tehnologic în colaborare cu parteneri străini va contribui la integrarea acestor domenii în spațiul educațional, științific, tehnologic european.

Referințe bibliografice:

1. Procesul Bologna. Realizarea spațiului european al învățământului superior, Berlin, 2003 (trad.).
2. Niculau, A., Câmpul universitar și actorii săi, Polirom, Iași, 1997.
3. Strategia Națională de dezvoltare a învățământului superior din republica Moldova, USM, 2005.